

OKUR TEMSİLCİSİ İBRAHİM ALTAY Haber bağımlılığı olur mu?

Geçtiğimiz hafta gündeme getirdiğim 'haber bağımlılığı' kavramının mucidi ben değilim; Amerikalı kişisel gelişimci Steve Pavlina... 2006'da yazdığı makalede 30 gün 'haber orucu', tuttuktan sonraki gözlemlerini şöyle aktarmıştı:

■ Haberler genellikle olumsuzdur.

Manşetler ilginizi çekmek, rahatınızı kaçırmak, adeta sizi şoklardan şoklara sürüklemek için atılır.

Amaç sizi haber aygıtına bağılı kılmaktır.

■ Haberler bağımlılık yapar.

Başlıkları hızlıca taramak için şöyle bir baktığınızda bile kendinizi aslında hiçbir gerçek değer sunmayan uzun yazılar okurken bulursunuz.

■ Haberler sizi miyoplaştırır.

Sahte bir bilme ve anlama hissi uyandırır ama aslında kapsama alanı son derece sınırlıdır. Dünyada gerçekleşen pek çok ilginç ve önemli hadise asla haber olmaz.

■ **Haberler yüzeyseldir.** En karışık konular bile basitleştirilmiş klişelere indirgenir. Haber okumak, kitap okumak değildir.

■ Haberlerin güvenilirliği tartışmalıdır.

Bir siyasi ya da iktisadi ajandaya göre yapılırlar. En azından konular böyle seçilir.

■ **Haberler gizli ve açık reklam içerir.** Nasıl düşüneceğinizi, nelerden korkacağınızı, kendimizi iyi hissetmek için nasıl yaşamamız, neler almamız gerektiğini telkin eder.

Pavlina'nın 'haberler' hakkındaki 'menfi' düşünceleri bunlardan ibaret değil.

"Haberler genellikle 'uygulanabilir' değildir, gereğinden fazladır, ıvrır zıvırla doludur, kendini tekrar eder, sorunlara takıntılıdır, zaman kaybıdır" şeklinde devam ediyor.

Bu düşünceleri aşırı genellemeci bulabilirsiniz ama bütünüyle haksız olduğunu iddia etmek de haksızlık olur. Kaldı ki bir bağımlılıktan söz edemeyecek olsak bile bu niteliklere sahip haberlerin insan psikolojisi

SON DAKİKA içinde yaptığı/ yapacağı tahribatı yadsımak da mümkün değil.

***

'Kurgusal bir kategori'

Elbette bağımlılık **'tıbbi'** bir mesele... Alışkanlıktan ya da aşırı kullanımdan farklı anlamlar taşıyor. Bu yüzden geçtiğimiz hafta ortaya attığımız 'haber bağımlılığı' kavramı meslek erbabından tasvip görmedi.

İki görüş ortaya çıktı. Birincisi:

'Böyle bir bağımlılık türünden söz edemeyiz.' İkincisi: **'Böyle bir bağımlılık türünden söz edecek olsak bile bu internet bağımlılığı çatısı altında değerlendirilmelidir.'** Kendisiyle telefonda görüştüğümüz **Prof. Dr. Kemal Sayar**, bunun **'kurgusal bir kategori'** olduğunu söyledi: "Özellikle Türkiye gibi haberlerin sürekli yenilendiği, hızlı bir haber akışına sahip olan ülkelerde böyle bir bağımlılıktan söz edemeyiz.

İzlanda gibi haber akışının yavaş olduğu ülkelerde tartışılabilir bir konu bu." Sayar kavramı kurgularken **'örneklem hatası'** yapmış olabileceğimizi de söyledi:

"Gazeteciler işleri gereği haberleri diğer insanlara göre daha yakından takip ederler. Eğer bu tartışmanın odağına gazetecileri alırsanız bir örneklem hatası yapmış olursunuz."

***

'Bağımsız bir olgu değil'

Resmi görevi gereği adının açıklanmasını istemeyen bir başka psikiyatr dostumuz ise **medyanın bağımlılık kavramını çok geniş bir bağlamda kullandığını** ve **zaman** zaman hata yaptığını söyledi. Kimyasal ve davranışsal bağımlılık türleri hakkında genel bir açıklama yaptıktan sonra haber bağımlılığının **bağımsız bir olgu olarak değerlendirilemeyeceğini** belirtti:

"Eğer bu konuda bir bağımlılıktan söz edeceksek, haber almak amacıyla online olma ihtiyacının, kimyasal olmayan bağımlılıklar şiddetinde bir sorun haline gelmiş olması gerekir ki, bu durumda bile **internet** bağımlılığı çatısı altında bir alt bağımlılık versiyonu olarak kabul edilebilir.

Zaten böyle bir tanım yapacaksak, bu sorunun başlangıcı, internet kullanımının kolaylaştığı ve yaygınlaştığı zamanlara denk gelecektir. Yoksa salt haber bağımlılığı şeklinde bir tanımlamamız olacaksa, gazete ya da televizyondan haber takip ettiğimiz zamanlar için de bu kavramı gündemimize almamız gerekirdi. Oysa bu kavramın gündemimize girmesi internet ile birliktedir."

***

Kantin sayfası

Güzel şeyler de oluyor.

Sabah gençlerin de gazetesi olduğunu, yüzbinlerce üniversite öğrencisi genci önemseydiğini gösteriyor. **Günaydın** tarafından başlatılan **Kantin** sayfası bunun güzel bir örneği. Yedi üniversiteli yazar her hafta üniversite öğrencilerinin gündemini, onların diliyle anlatıyor. Sayfa şimdiden geniş bir kitlenin ilgisini kazanmış durumda.

Günaydın eki yöneticisi **Sinan Özedincik**'i ve ekibini

kutluyorum.

***

OKURDAN KISA KISA

■ **Sakarya Üniversitesi Basın Ofisi:** "Gaziantep Üniversitesi ile ilgili FETÖ operasyonu haberinde [Sakarya Üniversitesi'nin](#) sembolü olan bir fotoğraf kullanılmıştır.

Kurumumuzla ilgili olmayan haberde kullanılan görselin kaldırılmasını rica ediyoruz."

■ **Serhat Canbolat:** "İnternetteki Volvo araç haberinizde, haberin fotoğrafına Renault marka araç ve çalışanın fotoğrafını koymuşsunuz.

Sizin gibi profesyonel ekipte bu tür basit hatalar olmamalı diye düşünüyorum."

■ **Ülkü Akyıldız:** "ALS hastalığı ile ilgili yazınızı okudum, hem bir ALS hastasının yakını hem de bir doktor olarak yazıyı, yer yer çeviri de olsa, çok güzel hazırlanmış, bilgilendirici ve anlaşılabilir olması nedeniyle çok beğendiğimi belirtmek isterim."

■ **Sinan Demir:** "Gazetenizin internet versiyonunu sürekli takip ediyorum ama son zamanlardaki aşırı reklamlar gerçekten sıkıcı olmaya başladı. Bazı ekranlarda neredeyse sayfanın sadece dörtte birinde haber ya da yazı oluyor ve sürekli aşağı yukarı kaydırmak zorunda kalıyorum. Sağ ve soldaki alanları değerlendirmenizi anlarım ama neden ısrarla üst tarafa banner şeklinde de reklam koyarak zaten daralmış olan okuma alanını iyice küçültürsünüz?"

■ **Makarna Festivali:** "Tarafımızdan 23-25 Eylül tarihleri arasında Sirkeci Garı'nda gerçekleştirilen Makarna Festivali'ne ilginiz için teşekkür ederiz. İnternet sitenizin yaşam sayfasında yer alan haberde Şef İsmet Saz'ın görüntüsü yer almakta olup, yazı içeriğinde bir başka şef Mehmet Yalçınkaya'nın adı yer almaktadır.

Haberin düzeltilmesini rica ederiz."

Yasal Uyarı: Yayınlanan köşe yazısı/haberin tüm hakları Turkuvaz Medya Grubu'na aittir. Kaynak gösterilse veya habere aktif link verilse dahi köşe yazısı/haberin tamamı ya da bir bölümü kesinlikle kullanılamaz.

Ayrıntılar için lütfen tıklayın.

YAZARIN ÖNCEKİ YAZILARI

Tüm Yazıları >

- > **Haber bağımlısı mıyız? (26.9.2016)**
- > **Şehitlerin isimleri ve fotoğrafları (19.9.2016)**
- > **Mutluluk Festivali'nin mutsuz eden haberleri (5.9.2016)**

SABAH

